GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשע"ט, 2019
מספר השאלון: 57282
שם התלמיד/ה: _____

גאוגרפיה – אדם וסביבה

שאלון 57282 (אקסטרניים: התמחות)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים, עליך לענות על ארבע שאלות בפרק אחד בלבד.
לכל שאלה — 25 נקודות; סה"כ — 100 נקודות.
פרק ראשון — הפיתוח והתכנון המרחבי
או
פרק שני — כדור הארץ והסביבה
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אטלס משנת 2000 ואילך:
— אטלס אוניברסיטאי חדש, הוצאת יבנה (ללא המילון למונחי הגיאוגרפיה)
— אטלס כרטא — פיזי, מדיני, כלכלי, חברתי
— אטלס כרטא אוניברסלי
ד. הוראה מיוחדת: כדי להמחיש את תשובותיך היעזר בסרטוטים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.
כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
שים לב (מודפס בראש כל אחד מן הפרקים): עליך לבחור באחד משני הפרקים: פרק ראשון או פרק שני, ולענות על השאלות בפרק שבחרת לפי ההוראות. אין לענות על שאלות משני הפרקים.
נספחים: נספח א — מפה לשאלה 2; נספח ב — תמונות לשאלה 7; נספח ג — תמונות לשאלה 11; נספח ד — תמונות לשאלה 14

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — הפיתוח והתכנון המרחבי

אם בחרת בפרק זה, ענה על ארבע מן השאלות 1–7 (לכל שאלה — 25 נקודות).

1. מדדי פיתוח

(25 נקודות)

(ראו בנספח: מדדי פיתוח דמוגרפיים (2018), פירמידות הגילים של זימבבואה ושל אוסטריה (2018))

א. בטבלה שלפניך מוצגים נתונים דמוגרפיים של ארבע מדינות.

דרג את המדינות על פי רמת הפיתוח שלהן, מן הגבוהה ביותר לנמוכה ביותר.

בסס את הדירוג על נתונים משני מדדים המוצגים בטבלה.

(7 נקודות)

[טבלה]

(7 נקודות)

ב. הסבר מהו "המדד המשולב" ("אינדקס הפיתוח של האו"ם").

הסבר מהו היתרון של השימוש במדד זה בקביעת רמת הפיתוח של מדינות.

(8 נקודות)

(8 נקודות)

ג. עיין בפירמידות הגילים שלפניך. פירמידה אחת מתארת את מבנה האוכלוסייה באוסטריה בשנת 2018, והפירמידה האחרת מתארת את מבנה האוכלוסייה בזימבבואה באותה שנה.

(1) ציין שני הבדלים עיקריים בין שיעור האוכלוסיות התלויות בזימבבואה ובין שיעור האוכלוסיות התלויות באוסטריה. (4 נקודות)

(2) תאר השפעה אחת של שיעור האוכלוסייה התלויה הצעירה בזימבבואה על מערך השירותים החברתיים בה, והשפעה אחת של שיעור האוכלוסייה התלויה המבוגרת באוסטריה על מערך השירותים החברתיים בה. (6 נקודות)

[פירמידות]

(10 נקודות)

2. התחדשות ושימור במרחב העירוני

(25 נקודות)

(ראו בנספח: נספח א — מפה לשאלה 2: אתר מורשת עולמית: מרכז תל אביב, "העיר הלבנה")

א. אזורים מסוימים במרחב העירוני במדינות מפותחות עוברים תהליך של התחדשות עירונית. תאר שני מאפיינים של אזורים כאלה. (7 נקודות)

(7 נקודות)

ב. אחת הדרכים להתחדשות עירונית היא שימור אתרים היסטוריים.
הסבר שתי סיבות לשימור אתרים היסטוריים במרחב העירוני. (9 נקודות)
(9 נקודות)

ג. בשנת 2003 הכריז אונסק"ו על מרכז תל אביב ובתוכו "העיר הלבנה" אתר מורשת עולמית. "העיר הלבנה" היא כינוי למרקם העירוני ההיסטורי של העיר תל אביב, ובו כ־4,000 מבנים שנבנו בראשית שנות השלושים של המאה ה־20.
מיקומה של ה"עיר הלבנה" במרכז תל אביב מציב לפני מתכנני העיר דילמה של שימור מול פיתוח.
עיין במפה שבנספח א, שבה נראים האזורים הנכללים ב"עיר הלבנה" במרכז תל אביב ושימושי הקרקע העיקריים בהם.
(1) הצג את הדילמה של שימור מול פיתוח ב"עיר הלבנה". (4 נקודות)
(2) הסבר כיצד בכל אחד משימושי הקרקע הנראים במפה באה לידי ביטוי הדילמה שהצגת. (5 נקודות)
(9 נקודות)

3. חברות רב־לאומיות וערי עולם
(25 נקודות)

א. לחברה רב־לאומית כדאי להקים את משרדי ההנהלה שלה בעיר עולם בגלל המאפיינים של עיר כזאת.
לפניך רשימת מאפיינים של עיר עולם.
בחר בשניים מן המאפיינים האלה, והסבר מהו היתרון של כל אחד מהם בנוגע למיקום של משרדי ההנהלה של חברה רב־לאומית.
רשימת המאפיינים

- מגוון רחב של שירותים פרטיים ושירותים פיננסיים
- שירותי תקשורת מפותחים
- נמלי תעופה בין־לאומיים

(9 נקודות)
(9 נקודות)

ב. תאר שתי השפעות של מיקום חברות רב־לאומיות בערי עולם על המאפיינים החברתיים־תרבותיים של ערים אלה. (8 נקודות)
(8 נקודות)

ג. תאר שתי השפעות של מיקום חברות רב־לאומיות בערי עולם על מאפייני המרחב העירוני של ערים אלה. (8 נקודות)
(8 נקודות)

4. סחר עולמי וכלכלה גלובלית
(25 נקודות)

א. רפורמות בכלכלת מדינה יכולות לסייע להשתלבות המדינה בכלכלה הגלובלית.
לפניך רשימה של רפורמות בתחום הכלכלה. בחר בשתיים מן הרפורמות, והסבר כיצד כל אחת מהן יכולה לסייע למדינה להשתלב בכלכלה הגלובלית.
רשימת רפורמות בכלכלה

- הסרת מכס על ייבוא מוצרים
- צמצום מגבלות על סחר במטבע חוץ
- הפחתת הסובסידיה על מוצרי צריכה מקומיים
- הפרטה של חברות ציבוריות

(9 נקודות)

(9 נקודות)

ב. המסחר האלקטרוני במרשתת (אינטרנט) התפתח מאוד בכל העולם בעשור האחרון.
70% מאוכלוסיית שווייץ צרכה מוצרים ושירותים באמצעות המרשתת בשנת 2017, לעומת 7% מן האוכלוסייה בפרו שצרכה מוצרים ושירותים בדרך זו באותה שנה.
הסבר שני גורמים אפשריים להבדל זה בין שתי המדינות. (8 נקודות)

(8 נקודות)

ג. תאר יתרון אחד וחיסרון אחד לצריכת מוצרים ושירותים באמצעות המרשתת. (8 נקודות)

(8 נקודות)

5. חקלאות במדינות מפותחות

(25 נקודות)
(ראו בנספח: מספר החוות החקלאיות בארצות הברית וגודלן הממוצע (2010-2017))

א. לפניך רשימה של תמורות (שינויים) שחלו במדינות מפותחות, שיש להן השפעה על החקלאות.
בחר בשתיים מן התמורות שברשימה, והסבר כיצד כל אחת מהן משפיעה על החקלאות במדינות המפותחות.

- התפתחות טכנולוגית ומחשוב
- עלייה במחיר התשומות לחקלאות
- הפחתת הסובסידיה לתוצרת חקלאית
- שיפור התחבורה הימית והאווירית

(10 נקודות)

(10 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ב. בגרף שלפניך מוצגים מספר החוות החקלאיות בארצות הברית וגודלן הממוצע בשנים 2010-2017.
עיין בגרף, וענה על הסעיפים ב-ג שאחריו.
הצג את מגמת השינוי במספר החוות החקלאיות ואת מגמת השינוי בגודל הממוצע של חווה חקלאית הנראות בגרף. (3 נקודות)
[גרף]
(3 נקודות)

ג. (1) הסבר מהי חקלאות תאגידית ("אגריביזנס"). (6 נקודות)
(2) הסבר את הקשר בין החקלאות התאגידית ובין המגמות המוצגות בגרף. (6 נקודות)
(12 נקודות)

6. פיתוח בר־קיימה

(25 נקודות)
(ראו בנספח: קטע – ועידת פריז (שאלה 6))

קרא את הקטע שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.
[קטע]

א. (1) הסבר מהו פיתוח בר־קיימה. (3 נקודות)
(2) ציין את הפעולה שהמדינות נדרשות לעשות על פי אמנת פריז, והסבר את התרומה של פעולה זו לפיתוח בר־קיימה ברמה המקומית וברמה העולמית. (7 נקודות)
(10 נקודות)

ב. הסבר מדוע הפחתת הצריכה של מוצרים במדינות המפותחות תתרום להפחתת שיעור הפליטה של גזי חממה בכדור הארץ. (7 נקודות)
(7 נקודות)

ג. (1) עיין במפות שבאטלס, וציין שני מקורות אנרגייה בארצות הברית, המקנים לה יתרון ביישום אמנת פריז. (4 נקודות)
(2) הסבר מדוע שימוש בכל אחד ממקורות האנרגייה שציינת מסייע לפיתוח בר־קיימה. (4 נקודות)
(8 נקודות)

7. הכפר במדינות המפותחות

(25 נקודות)
(ראו בנספח: נספח ב — תמונות לשאלה 7)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. כל אחת מן התמונות שבנספח ב מייצגת דגם של יישוב כפרי.
ברשימה שלפניך שמות של שלושה דגמים של יישובים כפריים.
העתק את הרשימה למחברתך, וליד כל אחד משמות הדגמים כתוב את מספר התמונה שבנספח המתאימה לו.
דגמי היישוב הכפרי

- מכונס
- מפוזר
- קווי

(7 נקודות)

(7 נקודות)

ב. בחר באחד מן הדגמים של יישוב כפרי, והצג יתרון אחד וחיסרון אחד שלו לאוכלוסייה במרחב הכפרי. (8 נקודות)

(8 נקודות)

ג. (1) ציין שני גורמים פיזיים שהשפיעו בעבר על קביעת המיקום של יישובים כפריים במרחב. (6 נקודות)
(2) האם גורמים פיזיים משפיעים גם היום על קביעת המיקום של היישובים הכפריים כפי שהשפיעו בעבר? נמק את תשובתך. (4 נקודות)

(10 נקודות)

פרק שני — כדור הארץ והסביבה

אם בחרת בפרק זה, ענה על ארבע מן השאלות 8–14 (לכל שאלה — 25 נקודות).

---

8. רעידות אדמה

(25 נקודות)
(ראו בנספח: קטע – רעידת אדמה באלסקה (שאלה 8))

קרא את הקטע שלפניך, וענה על הסעיפים שאחריו.
[קטע]

א. הסבר את שלושת המושגים המסומנים בקטע בקו. (9 נקודות)

(9 נקודות)

ב. דרום אלסקה ואיסלנד ממוקמות באזורים שמתרחשות בהם רעידות אדמה רבות. הסבר את הגורם לרעידות אדמה בכל אחד מן האזורים האלה. (10 נקודות)

(10 נקודות)

ג. יש תופעות טבע שעשויות להתרחש לפני רעידת אדמה. תאר תופעה אחת כזו. (6 נקודות)

(6 נקודות)

9. רוחות הרס

(25 נקודות)

לפניך שתי רשימות: רשימת שמות של מדינות, ורשימת שמות של רוחות הרס האופייניות למדינות אלה. עיין ברשימות, וענה על הסעיפים שאחריהן.

המדינות	רוחות הרס
פיליפינים	טורנדו
מדגסקר	הוריקן
קובה	טייפון
קנזס (ארצות הברית)	ציקלון

א. העתק למחברתך את שמות המדינות, וכתוב ליד כל אחת מהן את השם של רוח ההרס האופיינית לה. (8 נקודות)

(8 נקודות)

ב. בחר אחת מרוחות ההרס שברשימה, ותאר שלושה תנאים הדרושים להתפתחותה. (9 נקודות)

(9 נקודות)

ג. במדינות מפותחות עוקבים אחרי היווצרות של רוחות ההרס ומנסים להיערך לקראתן.
תאר הבדל אחד בין מועד החיזוי של סופת הוריקן ובין מועד החיזוי של סופת טורנדו,
ותאר הבדל אחד בין ההיערכות לסופת הוריקן ובין ההיערכות לסופת טורנדו.
(8 נקודות)

(8 נקודות)

10. מחסור במים ביבשת אפריקה

(25 נקודות)
(ראו בנספח: אזורים באפריקה שבהם יש מחסור במים זמינים)

במפה שלפניך נראים אזורים ביבשת אפריקה הסובלים ממחסור במים זמינים בגלל גורמים אנושיים וגורמים פיזיים.
עיין במפה זו ובמפות שבאטלס, וענה על הסעיפים א-ג.
[מפה]

א. (1) ציין והסבר שני גורמים אנושיים אפשריים למחסור במים זמינים במדינות גבון וקניה שבמרכז אפריקה. (6 נקודות)
(2) הסבר מדוע במדינות השוכנות במרכז אפריקה המחסור במים לא נגרם בגלל גורמים פיזיים. (4 נקודות)

(10 נקודות)

ב. הסבר גורם פיזי אפשרי משותף למחסור במים בתוניסיה ובצפון אלג'יריה שבצפון אפריקה. (6 נקודות)

(6 נקודות)

ג. טיהור שפכים ושימוש בקולחים מסייעים להתמודדות עם מחסור במים זמינים.
הצג שני יתרונות לשימוש בקולחים. (9 נקודות)

(9 נקודות)

11. ערפל

(25 נקודות)
(ראו בנספח: נספח ג — תמונות לשאלה 11, השתנות הטמפרטורה בהתאם לעלייה בגובה מפני הקרקע)

בנספח ג מוצגות תמונות של שני סוגי ערפל: ערפל קרינה וערפל קיטור.

א. עיין בנספח, וקבע מהו סוג הערפל הנראה בכל אחת מן התמונות. נמק את קביעותיך. (7 נקודות)

(7 נקודות)

ב. בגרף שלפניך נראים השינויים החלים בטמפרטורה בהתאם לעלייה בגובה מפני הקרקע במקום מסוים.
(1) עיין בגרף, וציין מה שם התופעה האקלימית שבאה לידי ביטוי בשינויי הטמפרטורה מן הגובה של פני הקרקע עד לגובה 300 מטר. (3 נקודות)
(2) ציין שני מאפיינים של התופעה שציינת, והסבר כיצד כל אחד מהם מאפשר התפתחות ערפל. (7 נקודות)
[גרף]

(10 נקודות)

ג. ציין שני תנאים הדרושים להתפזרות ערפל. (8 נקודות)

(8 נקודות)

12. קרקע

(25 נקודות)

א. האדם משתמש בקרקע למטרות שונות. הצג שתי מטרות כאלה. (9 נקודות)

(9 נקודות)

ב. הסבר מדוע הקרקע היא משאב מתחדש. (6 נקודות)

(6 נקודות)

ג. לפניך שמות של שני אזורים ביבשת אפריקה. היעזר באטלס, וקבע באיזה מן האזורים שכבת הקרקע עבה יותר.
הבא שני נימוקים לקביעתך.
האזורים:

- הרי האטלס (מרוקו)
- אגן נהר הקונגו (הרפובליקה הדמוקרטית קונגו)

(10 נקודות)

(10 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

13. מדבור

(25 נקודות)

(ראו בנספח: מספר סופות האבק באירן בשנה (1990-2014))

א. הסבר מהו מִדְבּוּר. (7 נקודות)

(7 נקודות)

ב. הסבר שני גורמים אנושיים להאצת המדבור במדינות פחות מפותחות השוכנות בספר המדבר. (10 נקודות)

(10 נקודות)

ג. במרכז אִירָן שורר אקלים מדברי. באזורים של סְפַר המדבר מתרחבת תופעת המדבור בעקבות ירידה בכמות המשקעים ובתפרוסתם.

בגרף שלפניך מוצג מספר סופות האבק באירן בשנים 1990-2014, וקו המגמה של השינוי במספר הסופות.

הסבר את הקשר בין המגמה המוצגת בגרף ובין התרחבות תופעת המדבור בספר המדבר באירן. (8 נקודות)

[גרף]

(8 נקודות)

14. עיצוב הנוף

(25 נקודות)

(ראו בנספח: נספח ד — תמונות לשאלה 14)

עיין בנספח ד שבו מוצגות תמונות של צורות נוף, וענה על הסעיפים א-ג.

א. ציין את הגורם המשותף להיווצרות של צורות הנוף הנראות בכל התמונות. (5 נקודות)

(5 נקודות)

ב. בחר אחת מצורות הנוף, והסבר את תהליך היווצרותה. (8 נקודות)

(8 נקודות)

ג. בחר שתיים מצורות הנוף, והסבר יתרון או חיסרון של כל אחת מהן לאדם. (12 נקודות)

(12 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – המקורות והנספחים

מדדי פיתוח דמוגרפיים (2018)

המדינה	תוחלת חיים ממוצעת (שנים)	ריבוי טבעי (אחוזים)	תמותת תינוקות (לאלף נפש)
זימבבואה	61.1	1.68	31.9
אוסטריה	81.7	0.42	3.4
פיליפינים	69.6	1.55	20.9
ברזיל	74.3	0.71	16.9

(על פי נתונים מאתר www.cia.gov)

פירמידות הגילים של זימבבואה ושל אוסטריה (2018)

[שתי פירמידות גילים, זו מעל זו: למעלה זימבבואה, למטה אוסטריה. ציר אנכי באמצע: "הגיל (בשנים)" בקבוצות של חמש שנים, מ־0-4 עד 80+. זכרים משמאל, נקבות מימין. ציר אופקי: "האוכלוסייה (באחוזים)" מ־0 עד 20 לכל צד. העמודות של גילי 0-14 בצבע אפור כהה, של 15-64 באפור בהיר ושל 65 ומעלה בשחור.

זימבבואה: בסיס רחב מאוד (0-4: כ־15% מן הזכרים וכ־14.5% מן הנקבות) והעמודות מצטמצמות במהירות כלפי מעלה; בגילי 65 ומעלה עמודות קצרות מאוד (כ־1% עד 2% בכל קבוצה).

אוסטריה: בסיס צר (כ־4.5% עד 5% בכל קבוצה של 0-14), החלק הרחב ביותר בגילי 45-59 (כ־7% עד 8.5%), ובגילי 65 ומעלה עמודות ארוכות יחסית (כ־4% עד 5% בכל קבוצה; נקבות בנות 80 ומעלה כ־7%).

חישוב משוער לפי אורך העמודות (כל צד מסתכם בכ־100%):]

	זימבבואה	אוסטריה
בני 0-14 (באחוזים מן האוכלוסייה)	כ־38%	כ־14%
בני 15-64	כ־57%	כ־66%
בני 65 ומעלה	כ־5%	כ־20%

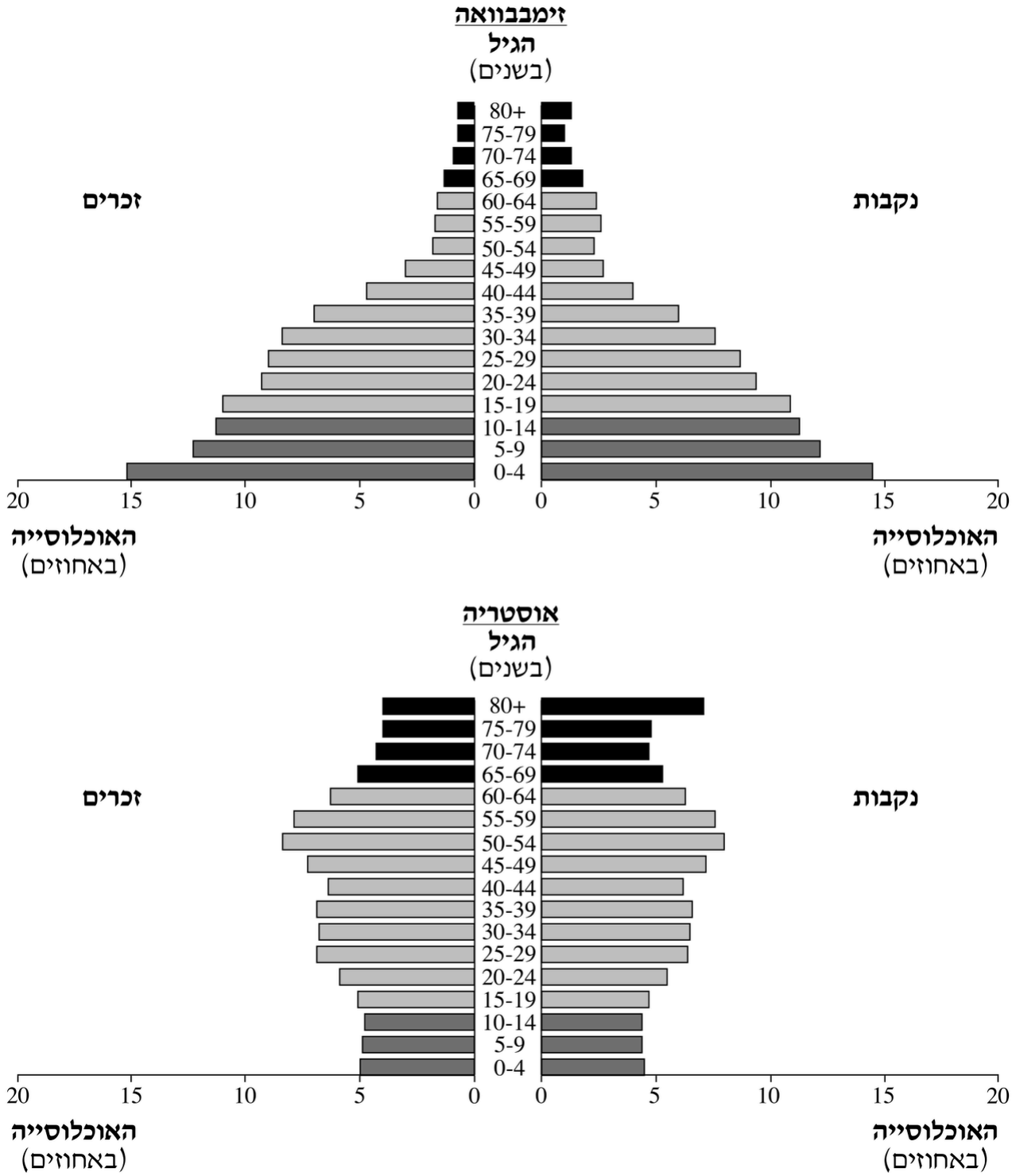

(על פי נתונים מאתר www.census.gov)

נספח א — מפה לשאלה 2: אתר מורשת עולמית: מרכז תל אביב, "העיר הלבנה"

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

[מפת רחובות של מרכז תל אביב, קנה מידה 1:25,000, חץ צפון. במערב חוף הים התיכון ורחוב הרברט סמואל; במזרח נתיבי איילון ונחל איילון. מקרא: "אתר מורשת עולמית" – צהוב: מרכז תל אביב; אפור מקווקו: "העיר הלבנה".

השטח הצהוב משתרע בערך בין רחוב ארלוזורוב בצפון לבין שדרות רוטשילד ורחוב בגין (דרך מנחם בגין) בדרום, ובין החוף לבין אבן גבירול במזרח. בתוכו כמה אזורים אפורים של "העיר הלבנה", ועליהם כתוב שימוש הקרקע העיקרי: "מגורים" (באדום, שלוש פעמים – בצפון האזור ליד רחוב בן יהודה, ליד רחוב דיזנגוף בצפון ובאזור דיזנגוף–מסריק) ו"מסחר" (בכחול, חמש פעמים – שלוש פעמים בצפון האזור בין בן יהודה לדיזנגוף, פעם אחת באזור קטן בצורת לב ליד רחוב המלך ג'ורג', ופעם אחת בדרום־מזרח האזור, סמוך לרחוב בגין). בסביבה רחובות בולטים: ארלוזורוב, בן יהודה, דיזנגוף, פרישמן, המלך ג'ורג', אלנבי, אבן גבירול, שאול המלך, קפלן, יפו.]

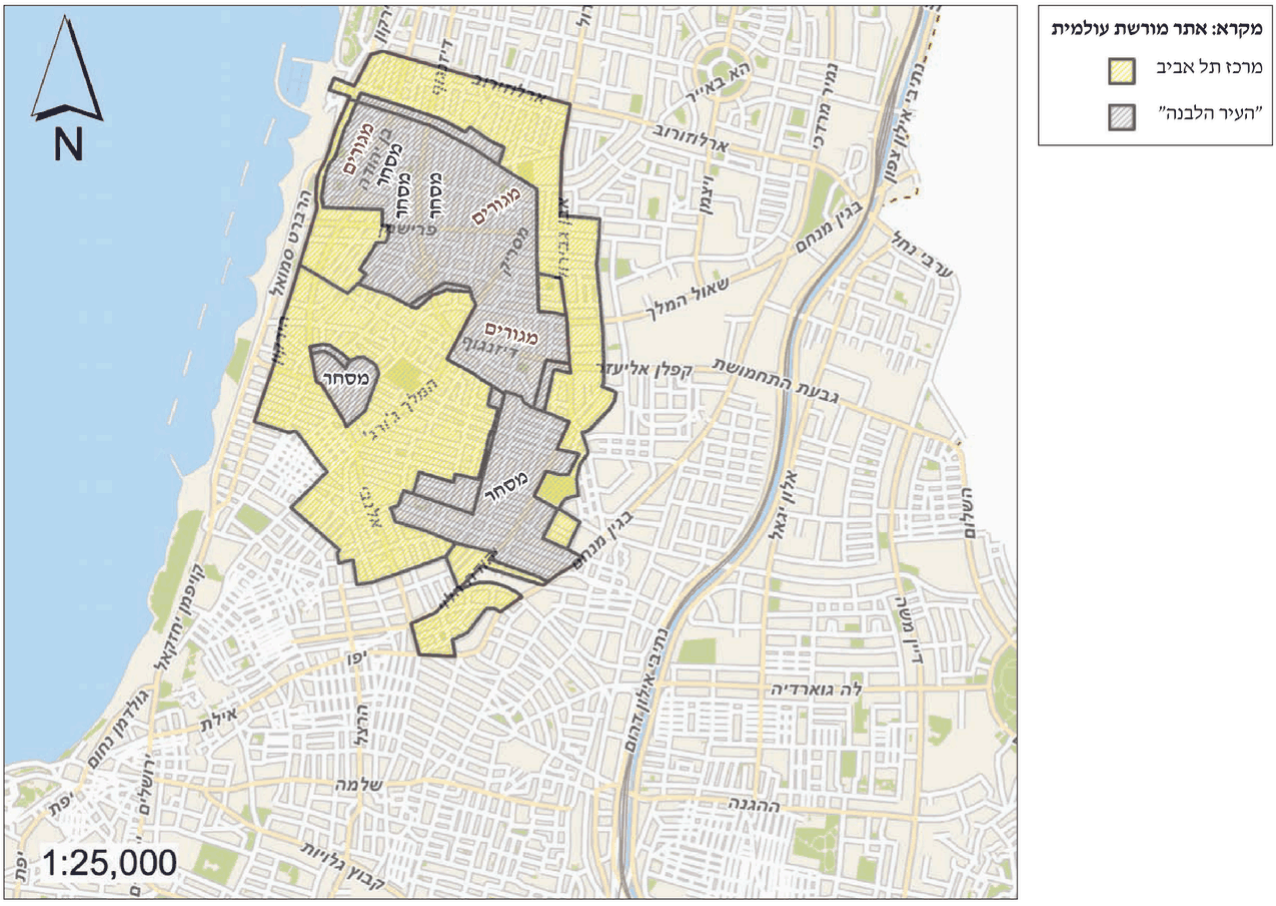

(מקור: עיריית תל אביב-יפו)

מספר החוות החקלאיות בארצות הברית וגודלן הממוצע (2010-2017)

[גרף קווי עם שני צירים אנכיים. ציר שמאלי: "מספר החוות החקלאיות (מיליונים)" מ־2.04 עד 2.16; ציר ימני: "הגודל הממוצע של חווה חקלאית (אקרים)" מ־415 עד 445; ציר אופקי: "השנה" 2010–2017. קו מקווקו – מספר החוות: יורד לאורך כל התקופה. קו רציף – גודל ממוצע של חווה: עולה לאורך כל התקופה. הקווים נחתכים בשנת 2012 בערך. ערכים משוערים (נמדדו על הגרף):]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

	2010	2017
מספר החוות (מיליונים)	כ־2.15	כ־2.05
גודל ממוצע (אקרים)	כ־426	כ־445

מספר החוות החקלאיות בארצות הברית וגודלן הממוצע
(2017-2010)

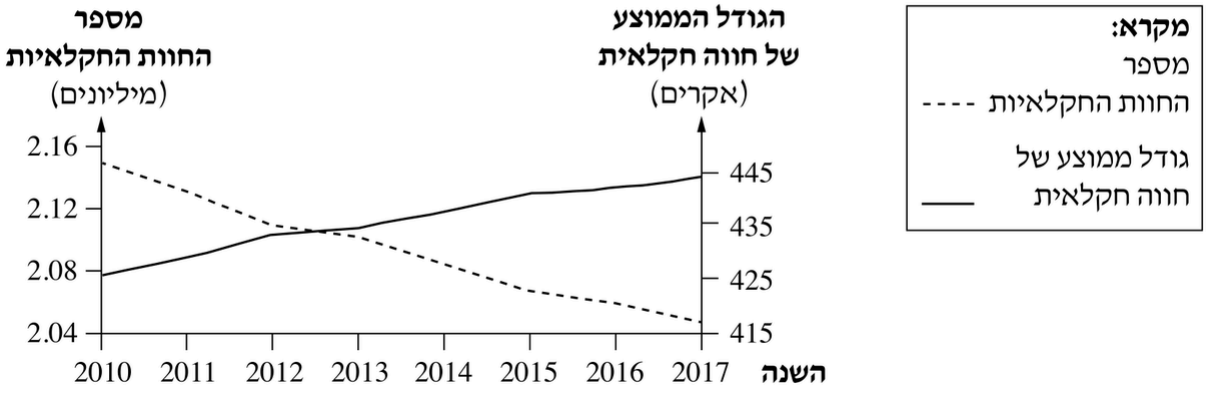

(USDA, National Agricultural Statistics Service, 2018)

קטע – ועידת פריז (שאלה 6)

בסוף שנת 2015 התכנסו בפריז שבצרפת נציגים מ־195 מדינות, כדי לדון בשינויי האקלים בכדור הארץ. בסיום הוועידה התקבלה החלטה להפחית את שיעור הפליטה של גזי החממה בכדור הארץ, וכל אחת מן המדינות הצהירה מהו שיעור הפליטה של גזי החממה שהיא מוכנה להפחית. המדינות המפותחות הצהירו כי הן יתמכו במאמציהן של מדינות פחות מפותחות להפחית את פליטת גזי החממה, ולשם כך יעניקו להן סיוע כספי, ידע וטכנולוגיה. אמנת פריז, שהמדינות חתמו עליה, מכירה בחשיבות של פיתוח בר־קיימה ובצורך לצמצם את הצריכה הרבה של מוצרים במדינות המפותחות.

נספח ב — תמונות לשאלה 7

[תמונה 1 – מבט על מדרון הר ירוק ועגול: על המדרון פזורים בתי חווה בודדים במרחקים זה מזה, כל אחד בתוך שטחי המרעה והשדות שלו, ביניהם חורשות של עצי מחט ודרכים עפר מתפתלות.
תמונה 2 – מבט מן האוויר על עמק נהר מיוער: הבתים בנויים בשורה ארוכה לאורך גדת הנהר ולאורך הדרך ומסילה שבעמק; מסביב יערות ושדות.
תמונה 3 – כפר של בתים צפופים בעלי גגות רעפים אדומים, מקובצים יחד סביב מרכז; מסביב לכפר כרמים על המדרון בחזית ושדות חקלאיים פתוחים.]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

(תמונה 1: מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: Paebi; תמונה 2: מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: Zdeněk Fiedler; תמונה 3: מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: Jkorting)

קטע – רעידת אדמה באלסקה (שאלה 8)

בסוף חודש נובמבר 2018 התרחשה סמוך לעיר אנקורג' באלסקה רעידת אדמה שדרגתה 7 לפי סולם ריכטר. לאחר רעידת האדמה התרחשו עוד ארבעה רעשי משנה באזור זה. אלסקה שוכנת על טבעת האש ודרום המדינה הוא מוקד התרחשות של רעידות אדמה.
(המושגים "סולם ריכטר", "רעשי משנה" ו"טבעת האש" מסומנים בקו בקטע.)

אזורים באפריקה שבהם יש מחסור במים זמינים

[מפה של יבשת אפריקה בגבולות מדינות. מקרא: אפור כהה מאוד – מחסור במים זמינים בגלל גורמים אנושיים; אפור בינוני – מחסור במים בגלל גורמים פיזיים; אפור בהיר – מתקרב למחסור במים בגלל גורמים פיזיים; לבן – אין הערכה.
כמעט כל אפריקה שמדרום לסהרה (מערב אפריקה, מרכז אפריקה ומזרח אפריקה, עד אנגולה, זמביה ומוזמביק) צבועה באפור כהה – מחסור בגלל גורמים אנושיים. צפון מרוקו, צפון אלג'יריה, תוניסיה, צפון לוב, צפון מצרים ועמק הנילוס, וכן כמה אזורים בדרום היבשת – אפור בינוני (גורמים פיזיים). רוב דרום אפריקה, חלקים בנמיביה ומדגסקר – אפור בהיר. הסהרה ואזורים בסודאן – לבן. מסומנים בשמם: אלג'יריה ותוניסיה (בצפון), גבון (במערב מרכז אפריקה) וקניה (במזרח) – גבון וקניה באפור כהה.]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

אזורים באפריקה שבהם יש מחסור במים זמינים

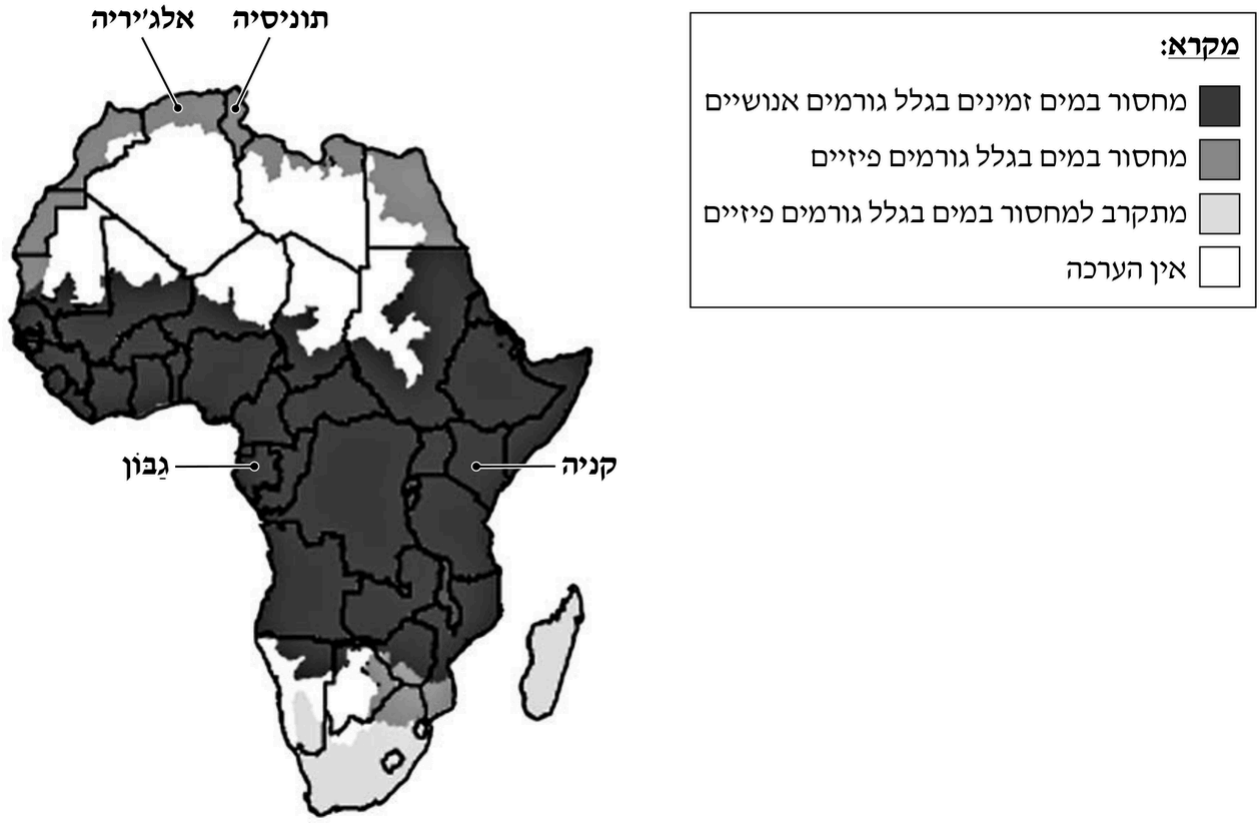

(פרט מתוך מפה באתר: International Water Management Institute)

נספח ג — תמונות לשאלה 11

[תמונה 1 – אגם שקט בשעת בוקר, מעל פני המים שכבת אד וערפל לבנבן; העצים והבית שעל הגדה הנגדית מטושטשים בערפל, ובחזית מזח עץ וצמחי גדה.

תמונה 2 – מבט מלמעלה על עמק בין גבעות מיוערות: העמק והעיירה שבתחתיתו מכוסים שכבת ערפל סמיכה, ואילו ראשי הגבעות שמעל לערפל ברורים והשמיים מעליהם כחולים ובהירים.]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

(תמונה 1: מתוך אתר Pixabay.com; תמונה 2: מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: Michael Diederich)

השתנות הטמפרטורה בהתאם לעלייה בגובה מפני הקרקע

[גרף: ציר אנכי "הגובה מפני הקרקע (מטר)" מ־0 עד 1,500; ציר אופקי "הטמפרטורה (°C)" מ־0 עד 14. ערכים משוערים (נמדדו על הגרף): בפני הקרקע (0 מ') כ־9.2°C; הטמפרטורה עולה עם הגובה עד כ־11.5°C בגובה 300 מ'; מעל 300 מ' הטמפרטורה יורדת עם הגובה – כ־8°C ב־600 מ', כ־4°C ב־900 מ' ו־0°C ב־1,200 מ'.]

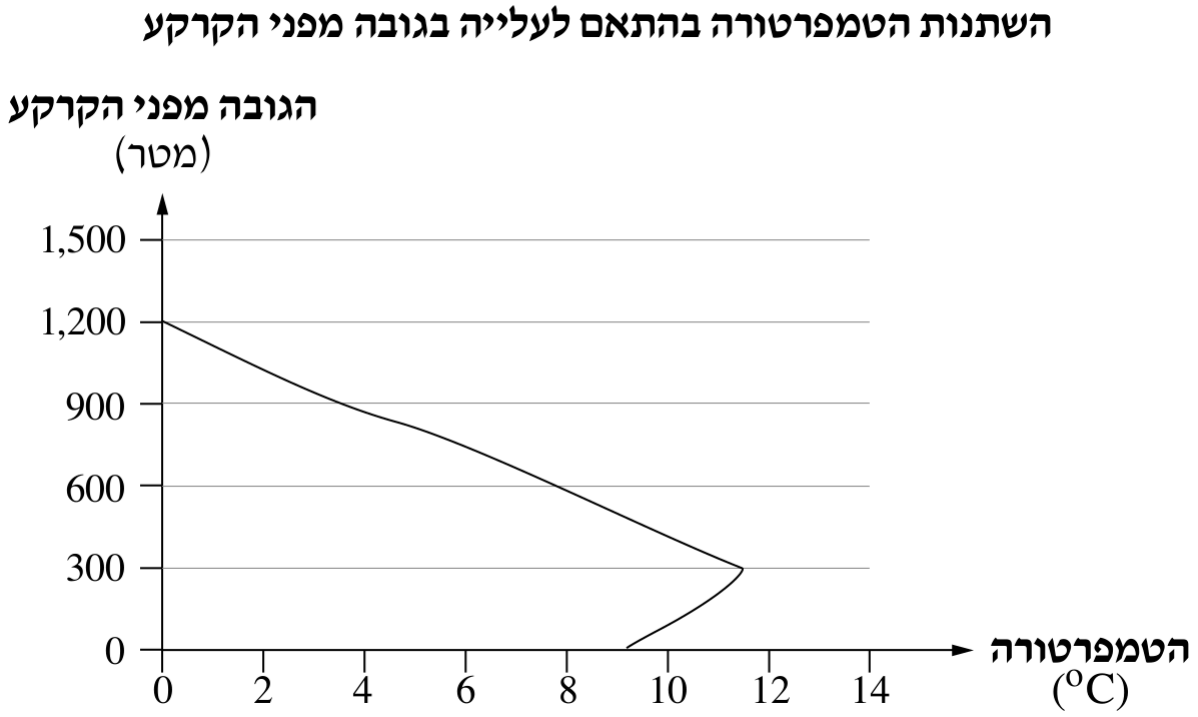

מספר סופות האבק באירן בשנה (2014-1990)

[גרף עמודות, שנה בכל שנתיים מ־1990 עד 2014, ציר אנכי "מספר סופות האבק בשנה" מ־0 עד 200, וקו מגמה מקווקו העולה בהדרגה מכ־55 (1990) לכ־97 (2014). ערכים משוערים (נמדדו על הגרף):]

השנה	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014
מספר הסופות (משוער)	כ־82	כ־90	כ־87	כ־31	כ־26	כ־85	כ־50	כ־50	כ־76	כ־147	כ־137	כ־107	כ־53

(על פי נתונים מתוך: Broomandi et al. 'Identification of dust storm origin in South-West Iran', Journal of Environmental Health Science & Engineering, 2017)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח ד — תמונות לשאלה 14

[תמונה 1 — צריר (חמאדה): מישור מדברי שטוח מכוסה אבנים וגושי סלע כהים פזורים על חול, כמעט בלי צמחייה; ברקע רכס סלעי נמוך.

תמונה 2 — מישורי לס: שטח מישורי גלי בצבע צהבהב־בהיר של קרקע דקה, ובמרכזו ערוץ סחיפה (נאלי) בעל דפנות זקופות שנחתר בקרקע; עץ שיטה בודד ברקע.

תמונה 3 — פטריה: עמוד סלע אדמדם שראשו רחב ובסיסו צר, בצורת פטרייה, בנוף מדברי סלעי.]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

(תמונה 1: מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: Ji-Elle; תמונה 2: מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: Eman; תמונה 3: מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: דקי)

כל הבגרויות בגאוגרפיה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/geography

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il